

Asia C-219/22**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

28.3.2022

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Rayongericht Nessebar (Bulgaria)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

25.3.2022

Rikosoikeudenkäynti, jossa vastaajana:

QS

Pääasian kohde

Romanian kansalaista QS:ää vastaan käytävä rikosoikeudenkäynti, jossa on kyse Bulgarian rikoslain (Nakazatelen kodeks, jäljempänä NK) 343 b §:n 1 momentissa säädetystä rikoksesta, johon QS on syyllistynyt Bulgariassa koeajalla, joka hänelle oli määrätty aiemmassa tuomiossa, jolla hänet tuomittiin Romanian rikoslain 336 §:n 1 momentin mukaisesta rikoksesta ehdolliseen vankeusrangaistukseen, jonka täytäntöönpanoa lykättiin kahden vuoden koeajaksi.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeusperusta

Unionin oikeuden tulkinta; SEUT 267 artikla

Ennakkoratkaisukysymys

Onko Euroopan unionin jäsenvaltioissa annettujen tuomioiden huomioon ottamisesta uudessa rikosprosessissa 24.7.2008 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2008/675/YOS 3 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä NK:n 68 §:n 1 momentin, luettuna yhdessä 8 §:n 2 momentin kanssa, kaltaiselle kansalliselle säännökselle, jossa säädetään, että kansallinen tuomioistuin, jolle on tehty hakemus toisen jäsenvaltion tuomioistuimen aiemmalla tuomiolla määrätyn rangaistuksen täytäntöönpanemiseksi, voi muuttaa

tässä tarkoituksessa viimeisen rangaistuksen täytäntöönpanotapaa määrätessään rangaistuksen täytäntöönpanosta?

Unionin oikeussäännöt ja -käytäntö

Euroopan unionin jäsenvaltioissa annettujen tuomioiden huomioon ottamisesta uudessa rikosprosessissa 24.7.2008 tehty neuvoston puitepäätos 2008/675/YOS: 1–3 artikla

Tuomio 15.4.2021, AV (C-221/19, EU:C:2021:278);

Tuomio 21.9.2017, Beshkov (C-171/16, EU:C:2017:710);

Tuomio 5.7.2018, Lada (C-390/16, EU:C:2018:532).

Kansalliset oikeussäännöt

NK: 8, 66, 68 ja 343 b §

Rikosprosessilaki (Nakazatelno-protsesualen kodeks, jäljempänä NPK): 306, 381, 382 ja 383 §

Bulgarian tasavallan Varhoven kasatsionen sadin (ylin tuomioistuin, jäljempänä VKS) tuomiot: VKS:n III rikosasioiden jaoston 2.1.2019 antama tuomio rikosasiassa vuodelta 2018 ja VKS:n II rikosasioiden jaoston 26.2.2021 antama tuomio rikosasiassa vuodelta 2020

Yhteenveto tosiseikoista ja oikeudenkäyntimenettelystä

- 1 Tur[d]an tuomioistuin (Romania) on 3.4.2019 antamallaan tuomiolla, joka vahvistettiin lopullisesti Clujin muutoksenhakutuomioistuimen (Romania) 24.6.2019 lainvoimaiseksi tulleella ratkaisulla, tuominnut Romanian kansalaisen QS:n – kotipaikka Sibiu (Romania), naimaton, tuomittu jo aiemmin, opiskelija – vuonna 2018 aloitetussa menettelyssä Romanian rikoslain 336 §:n 1 momentissa säädetystä rikoksesta yhden vuoden ja kuuden kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen, jonka täytäntöönpanoa lykättiin kahden vuoden koeajaksi.
- 2 Koeajan kuluessa, 1.9.2020, QS syyllistyi NK:n 343 b §:n 1 momentissa säädettyyn rikokseen. Hän kuljetti 1.9.2020 klo 02.04 Nessebarin kaupungin stadionin läheisyydessä Slanchev Bryagin (Sunny Beach) lomakohteen suuntaan Dacia-merkkistä henkilöajoneuvoa, ja hänen verensä alkoholipitoisuus ylitti tuolloin 1,2 promillea ollen 2,29 (kaksi pilkku kaksikymmentäyhdeksän) promillea, mikä todettiin sääntöjenmukaisesti Dräger Alcotest 7510 -mittauslaitteella. Nessebarin piirituomioistuimen (Bulgaria) 9.3.2022 lainvoimaiseksi tulleella määräyksellä, joka koski vuonna 2021 tehdyn [rikoksentehtäjän ja syyttäjäviranomaisen välisen] sopimuksen hyväksymistä

rikosasiassa, jossa on kyse virallisen syytteen alaisesta rikoksesta, QS:lle määrättiin kyseisen rikoksen perusteella seuraavat rangaistukset: 3 kuukauden vankeusrangaistus, joka on rangaistusten täytäntöönpanosta ja pidättämisestä annetun lain (Zakon za izpalnenie na nakazaniata i zadarzhaneto pod strazha, jäljempänä ZINZS) 57 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla suoritettava aluksi yleisten ehtojen mukaisesti, 150,00 Bulgarian levan (BGN) suuruinen sakko ja 12 kuukauden pituinen ajokielto NK:n 343 d §:n, luettuna yhdessä 343 b §:n 1 momentin ja 37 §:n 1 momentin 7 kohdan nojalla.

- 3 Rayonna prokuratura Burgasin (piirisyyttäjäviranomaisen, Burgas, Bulgaria), Nessebarin toimipaikka, edustaja haki NK:n 68 §:n 1 momentin nojalla yhden vuoden ja kuuden kuukauden vankeusrangaistuksen, joka määrättiin Clujin muutoksenhakutuomioistuimen käsittelemässä rikosasiassa, täytäntöönpanoa, koska Nessebarin piirituomioistuimen vuonna 2021 käydyssä menettelyssä käsitelty teko oli tehty Clujin muutoksenhakutuomioistuimen määräämän koeajan kuluessa.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyynnön perusteista

- 4 Jäljempänä esitettävistä syistä ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että ennakkoratkaisupyynnö on merkityksellinen pääasian oikean ratkaisemisen kannalta.
- 5 Euroopan unionin jäsenvaltioissa annettujen tuomioiden huomioon ottamisesta uudessa rikosprosessissa 24.7.2008 tehdyssä neuvoston puitepäätöksessä 2008/675/YOS vahvistetaan periaate, jonka mukaan on määriteltävä edellytykset, joiden täytyessä henkilöön kohdistuvassa rikosprosessissa yhdessä jäsenvaltiossa otetaan huomioon samalle henkilölle toisissa jäsenvaltioissa eri tosiseikkojen perusteella annetut aiemmat tuomiot. Mainitussa puitepäätöksessä vahvistetut periaatteet pantiin täytäntöön Bulgarian lainsäädännössä NK:n 8 §:n 2 momentilla. Kyseisen säännöksen mukaan toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa annettu lainvoimainen tuomio, joka on annettu teosta, joka on Bulgarian rikoslain mukaan rikos, on otettava huomioon jokaisessa Bulgarian tasavallassa samaa henkilöä vastaan käytävässä rikosprosessissa.
- 6 Puitepäätöksen 3 artiklan 1 kohdan mukaan kunkin jäsenvaltion on varmistettava, että henkilöön kohdistuvassa rikosprosessissa samalle henkilölle toisissa jäsenvaltioissa eri tosiseikkojen perusteella annetut aiemmat tuomiot, joista on saatu tietoa keskinäiseen oikeusapuun tai rikosrekisteritietojen vaihtoon sovellettavien sopimusten mukaisesti, otetaan kansallisen lainsäädännön mukaisesti huomioon samassa määrin kuin vastaavat kansalliset tuomiot otetaan huomioon ja että niihin liitetään vastaavat oikeusvaikutukset kuin aiempiin kansallisiin tuomioihin. Puitepäätöksen 3 artiklan 3 kohdassa säädetään, että toisissa jäsenvaltioissa annettujen aiempien tuomioiden huomioon ottamisesta 1 kohdan mukaisesti ei ole seurauksena, että uutta prosessia hoitava jäsenvaltio

puuttuisi aiempiin tuomioihin tai niiden täytäntöönpanoon liittyviin päätöksiin taikka kumoaisi tai tarkistaisi niitä.

- 7 Euroopan unionin tuomioistuin on tulkinnut puitepäätöksen 3 artiklan 3 kohtaa useissa tuomioissaan. Asiassa C-221/19 15.4.2021 antamassaan tuomiossa se totesi, että Euroopan unionin jäsenvaltioissa annettujen tuomioiden huomioon ottamisesta uudessa rikosprosessissa 24.7.2008 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2008/675/YOS 3 artiklan 3 kohtaa, luettuna yhdessä sen johdanto-osan 14 perustelukappaleen kanssa, on tulkittava siten, että siinä sallitaan sellaisen yhtenäistuomion antaminen, joka kattaa paitsi yhden tai useamman sellaisen tuomion, joka asianomaiselle henkilölle on aiemmin annettu siinä jäsenvaltiossa, jossa tämä yhtenäistuomio annetaan, myös yhden tai useamman hänelle jossakin toisessa jäsenvaltiossa annetun ja puitepäätöksen 2008/909, sellaisena kuin se on muutettuna puitepäätöksellä 2009/299, mukaisesti ensiksi mainitussa jäsenvaltiossa täytäntöön pantavan tuomion, kunhan mainitussa yhtenäistuomiossa noudatetaan viimeksi mainittujen tuomioiden osalta tämän puitepäätöksen 2008/909, sellaisena kuin se on muutettuna, 8 artiklan 2–4 kohdasta, 17 artiklan 2 kohdasta ja 19 artiklan 2 kohdasta johtuvia edellytyksiä ja rajoituksia.
- 8 Asiassa C-390/16 5.7.2018 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin katsoi, että Euroopan unionin jäsenvaltioissa annettujen tuomioiden huomioon ottamisesta uudessa rikosprosessissa 24.7.2008 tehtyä neuvoston puitepäätöstä 2008/675/YOS, kun sitä luetaan SEUT 82 artiklan valossa, on tulkittava siten, että se on esteenä sille, että jossakin toisessa jäsenvaltiossa kyseisen henkilön osalta eri tosiseikkojen johdosta aiemmin annetun lainvoimaisen tuomion huomioon ottaminen jäsenvaltiossa kyseistä henkilöä koskevan uuden rikosprosessin yhteydessä edellyttää pääasiassa kyseessä olevan kaltaista ennalta tunnustamista koskevaa erityismenettelyä viimeksi mainitun jäsenvaltion tuomioistuimissa.
- 9 Asiassa C-171/16 21.9.2017 annetun tuomion tuomiolauselman 3 kohdan mukaan puitepäätöksen 2008/675 3 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että se estää kansallisen säännösten, jonka mukaan kansallinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi on saatettu hakemus sellaisen vapaudenmenetyksen käsittävän yhteisen rangaistuksen määräämisestä täytäntöönpanoa varten, jossa otetaan huomioon muun muassa toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antaman aiemman tuomion yhteydessä määrätty rangaistus, muuttaa tässä tarkoituksessa viimeksi mainitun rangaistuksen täytäntöönpanotapaa.
- 10 Mainitusta puitepäätöksestä ja sen säännösten tulkinnasta annetuista unionin tuomioistuimen tuomioista voidaan päätellä, että toisessa jäsenvaltiossa annettu tuomio on otettava huomioon jäsenvaltiossa, jossa uusi rikosprosessi aloitettiin, ja ettei ole tarpeen toteuttaa menettelyä täytäntöönpanon aloittamiseksi. Pääasian oikeudenkäynnissä on kyse juuri tällaisesta tilanteesta, koska Romaniassa annettu tuomio edelsi Bulgariassa annettua tuomiota. Tur[d]an tuomioistuimen vuonna 2018 aloitetussa menettelyssä 3.4.2019 asianmukaisesti (oikeusapua koskevien oikeudellisten välineiden avulla) annetusta tuomiosta, joka vahvistettiin lopullisesti Clujin muutoksenhakutuomioistuimen 24.6.2019 lainvoimaiseksi

tulleella ratkaisulla, ilmenee, että tuomitulle määrättiin Romanian rikoslain 336 §:n 1 momentissa säädetystä rikoksesta vuoden ja kuuden kuukauden ehdollinen vankeusrangaistus, jonka täytäntöönpanoa lykättiin kahden vuoden koeajaksi (24.6.2021 saakka). Esitutinnan yhteydessä oikeusapua käyttäen kerättyjen tietojen perusteella katsottiin, että Romanian rikoslain 336 §:n 1 momentissa tarkoitettu teko muistuttaa NK:n 343 b §:n 1 momentissa kuvattua tekoa – moottoriajoneuvon kuljettaminen alkoholin vaikutuksen alaisena. Asianomainen henkilö syyllistyi Bulgarian tasavallassa koeajan kuluessa, 1.9.2020, NK:n 343 b §:n 1 momentissa säädettyyn rikokseen. Tästä syystä hänelle määrättiin [rikoksentehtijän ja syyttäjäviranomaisen välisen] sopimuksen hyväksymisestä annetulla ja 9.3.2021 lainvoimaiseksi tulleella määräyksellä kolmen kuukauden vankeusrangaistus, joka oli ZINZS:n 57 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla suoritettava aluksi yleisten ehtojen mukaisesti. Näiden tapausten varalta NK:n 68 §:n 1 momentissa säädetään, että tuomitun on suoritettava vankeusrangaistus, jonka täytäntöönpanoa on lykätty koeajaksi, jos hän syyllistyy koeajan kuluessa uuteen tahalliseen rikokseen, jossa on kyse virallisen syytteen alaisesta rikoksesta ja josta hänelle määrätään vankeusrangaistus, vaikka tuomitseminen tapahtuisikin koeajan päättymisen jälkeen.

- 11 Tästä on pääteltävä, että NK:n 68 §:n 1 momentin mukaan kaikki edellytykset Clujin muutoksenhakutuomioistuimen määräämän vuoden ja kuuden kuukauden vankeusrangaistuksen täytäntöönpanolle täyttyvät: tuomittu on syyllistynyt ennen koeajan päättymistä (ennen 24.6.2021) uuteen tahalliseen rikokseen (1.9.2020, NK:n 343 b §:n 1 momentin mukainen rikos), jossa on kyse virallisen syytteen alaisesta rikoksesta, mistä hänelle määrättiin (kolmen kuukauden) vankeusrangaistus. Toisaalta puitepäätöksen 2008/675/YOS 3 artiklan 3 kohdassa säädetään, että toisissa jäsenvaltioissa annettujen aiempien tuomioiden huomioon ottamisesta 1 kohdan mukaisesti ei ole seurauksena, että uutta prosessia hoitava jäsenvaltio puuttuisi aiempiin tuomioihin tai niiden täytäntöönpanoon liittyviin päätöksiin taikka kumoaisi tai tarkistaisi niitä.
- 12 Tästä ilmenee, että yhtäältä ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen on NK:n 68 §:n 1 momentin, luettuna yhdessä 8 §:n 2 momentin kanssa, mukaisesti otettava vaikutukset huomioon ja pantava romanialaisen tuomioistuimen aiemmin antama tuomio täytäntöön. Toisaalta puitepäätöksen 3 artiklan 3 kohdassa edellytetään, ettei rangaistuksen täytäntöönpanoon liittyvää päätöstä tarkisteta. Koska nyt käsiteltävässä asiassa ei ole kyse tyypillisestä tarkistamisesta vaan NK:n 68 §:n 1 kohdan mukaan lakisääteisestä velvoitteesta panna rangaistus täytäntöön (ts. tuomioistuinta sitovat NK:n 68 §:n 1 momentissa säädetty edellytykset, eikä se tarkista omaa harkintavaltaansa käyttäen aiempaa tuomiota, jonka täytäntöönpanoa on lykätty tietyksi ajaksi) ja koska unionin tuomioistuin ei ole tähän mennessä käsitellyt tapauksia, joiden kohteena on puitepäätöksen 3 artiklan 3 kohdan suhde NK:n 68 §:n 1 momenttiin (tai muihin oikeusjärjestyksiin sisältyviin samankaltaisiin säännöksiin), mainittujen säännösten tulkinta on tarpeen. Asia on näin, koska puitepäätöksen mukaan rangaistuksen täytäntöönpanoa koskevan sääntelyn tarkistaminen on kiellettyä ja unionin tuomioistuin on ilmaissut vastaavan kantansa. Kyseiset tuomiot eroavat

kuitenkin käsiteltävästä asiasta (esim. tosiseikoista asiassa C-171/16, jossa annettiin 21.9.2017 tuomio, jonka mukaan yhteisen rangaistuksen määräämisen yhteydessä on kiellettyä muuttaa toisessa jäsenvaltiossa annetun rangaistuksen täytäntöönpanotapaa. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että pääasian oikeudenkäynnissä tarkasteltava tapaus on toisen luonteinen, koska rangaistuksen täytäntöönpanotapaa ei muuteta bulgarialaisen tuomioistuimen harkinnan mukaan, vaan se on seurausta Bulgariassa sovellettavasta sitovasta säännöksestä, nimittäin NK:n 68 §:n 1 momentista, joka ei mahdollista tuomioistuimen omaa päätöstä vaan jossa kaikkien (edellä esitettyjen) edellytysten täytyessä veloitetaan tuomioistuin panemaan täytäntöön rangaistus, jonka täytäntöönpanoa lykättiin vastaavaksi koeajaksi.

- 13 Tätä kysymystä on pelkästään sivuttu bulgarialaisten tuomioistuinten oikeuskäytännössä. Vuodelta 2018 peräisin olevassa rikosasiassa 2.1.2019 antamassaan tuomiossa [VKS:n] III rikosasioiden jaosto toteaa, että se, ettei ulkomainen tuomioistuin tunnusta tuomiota, estää pelkästään mahdollisuuden panna se täytäntöön Bulgariassa. Tunnustamatta jättäminen ei sitä vastoin ole esteenä tuomion toissijaisten vaikutusten, jotka ovat lainsäädännön ja oikeuskäytännön perusteella seuraavat, huomioon ottamiselle: teon luokittelu uudessa rikosprosessissa, NK:n 23–25 §:n säännösten soveltaminen; mahdollisuus lykätä täytäntöönpanoa koeajaksi tai **rangaistuksen täytäntöönpano NK:n 68 §:n nojalla**; sen arvioiminen, onko olemassa raskauttavia asianhaaroja; pakenemis- ja/tai uusimisvaaran perusteleminen ja niin edelleen. Vuodelta 2020 peräisin olevassa rikosasiassa 26.2.2021 antamassaan tuomiossa VKS:n II rikosasioiden jaosto toteaa, että [NK:n] 8 §:n 2 momentin säännös yhdenmukaistaa Bulgarian oikeutta neuvoston puitepäätöksen 2008/675/YOS kanssa ja että sitä sovelletaan samalle henkilölle mutta eri tosiseikkojen perusteella (3 artiklan 1 kohta) toisessa jäsenvaltiossa annettujen tuomioiden huomioon ottamiseen, esimerkiksi NK:n 23 ja 25 §:n soveltamisen osalta. Näihin tuomioihin sisältyvät viittaukset tehtiin kuitenkin esimerkinomaisesti, eikä NK:n 68 §:n 1 momentin soveltaminen ollut tarkastelun kohteena asianomaisissa ratkaisukokoonpanoissa.